

Kantonesisk

Kantonesisk eller **Yue** (tradisjonell kinesisk: 粵語; forenklet kinesisk: 粤语, kantonesisk: *Yuet'yue*; Mandarin pinyin: *Yuèyu*, *lit.* «Yue-(Guangdong)-språk») er et sinotibetansk språk som snakkes i Sør-Kina med Hongkong-området som kjerneområde. Kantonesisk er et utpreget tonespråk.

Det er helt klart et eget språk. Noen kinesere omtaler det som en dialekt, selv om det er mer forskjellig fra standard han-tale enn norsk er fra engelsk.

Det kantonesiske språkområde

Innhold

Kantonesisk eller Yue?

Beskrivelse

Dialekter

Skjematisk

Skriftspråk

Referanser

Eksterne lenker

Kantonesisk eller Yue?

Språkforskere vil foretrekke å kalle språkgruppen for **yue**, og reservere *kantonesisk* for den dialekt (prestisjedialekt) som tales i og rundt Guangzhou. Men ettersom århundrers dagligtale er annerledes, benytter vi her *kantonesisk* for hele språkgruppen.

Beskrivelse

Kantonesisk er kjent for å være det språket i verden som har flest tonemer (tonelag). Språket har seks eller sju tonemer (avhengig av dialekt), i motsetning til fire i standard mandarin.

De kantonesisktalende områdene ble innlemmet i Kina under Táng-dynastiet for 1300-års tid siden.

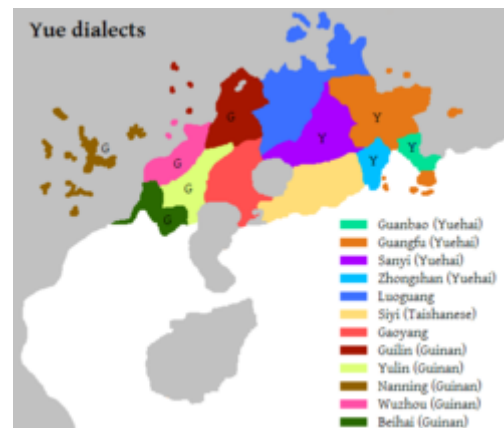
Kantonesisk skrives med vanlige kinesisk hànzì, men språket har utvidet tegnsettet med omkring 2000 tegn. Ettersom de færreste av disse sær-kantonesiske tegnene brukes, avviker skrevet kantonesisk kun i liten grad fra standard kinesisk. Ordstillingen er imidlertid noe avvikende. I kantonesisk pop er det vanlig å ha ordstilling fra standard mandarin, men med kantonesisk uttale av ordene.

På grunn av Hongkongs økonomi og kulturelle dominans, er kantonesisk den kinesiske dialekten (eller det av Kinas språk) som har den sterkeste stillingen bortsett fra Mandarin. Språket tales av omkring 80-100 millioner mennesker.

Fordi underholdningsindustrien fikk utvikle seg fritt i Hongkong den tiden det var et britisk protektorat inntil 1997, utviklet det seg en kantonesiskspråklig musikk- og filmindustri. Fordi Folkerepublikken Kina ga mindre gode vekstvilkår til kommersiell kultur, førte dette til at kantonesiskspråklige filmer i vesten ble nærmest synonymt med «kinesisk» film. Siden 1960-tallet har det utviklet en særegen kantonesiskspråklig popmusikkform, kalt cantopop, som har hatt en innflytelse på taiwanesisk og kinesisk pop («mandopop») som det britisk 60-tallspop har hatt på populærmusikken i Vesten.

Dialekter

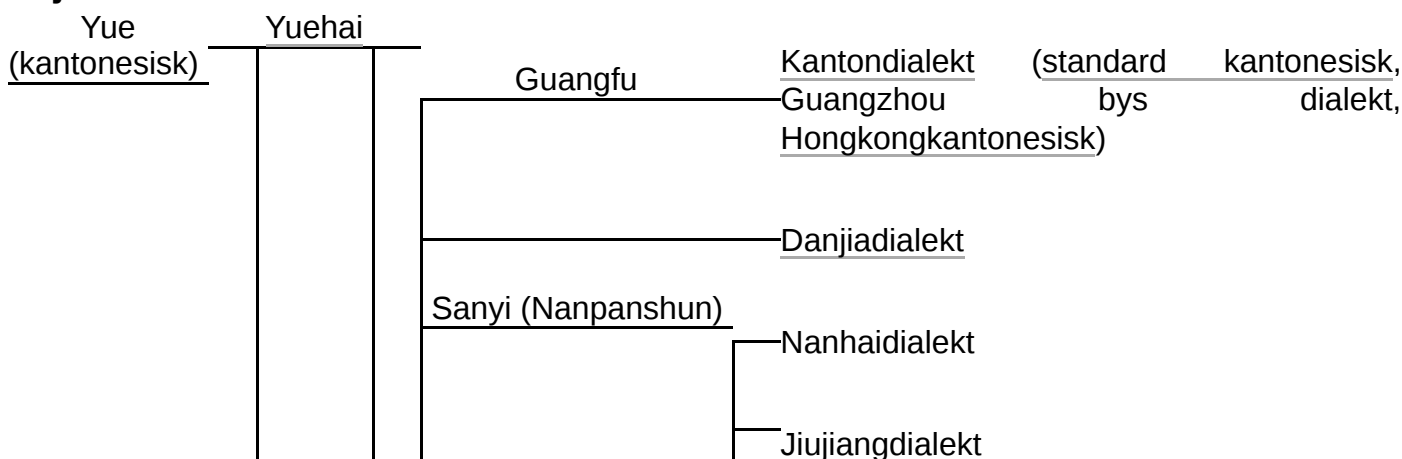
Yue omfatter en rekke dialekter. Det nedenstående er en klassifisering foretatt av J.M. Campbell,^[1]:

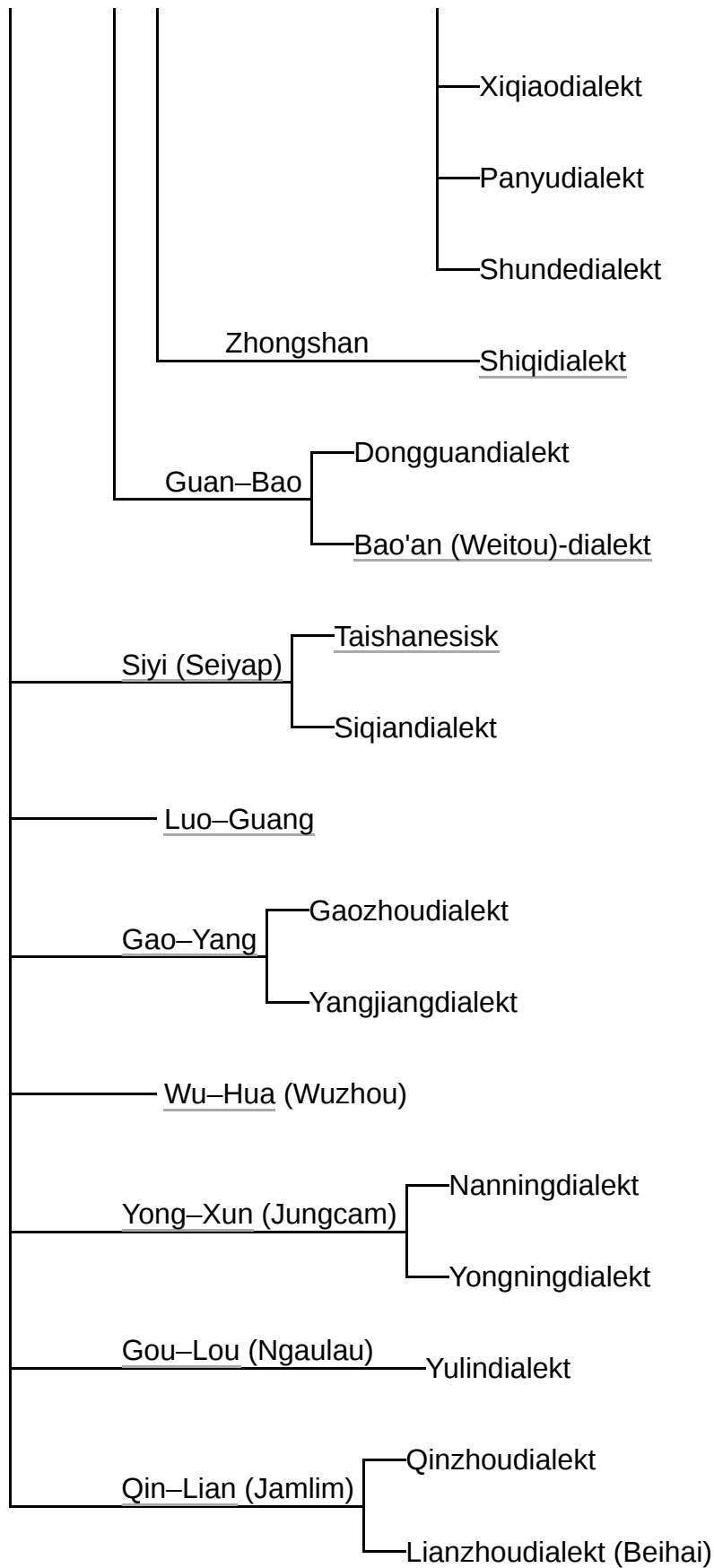

Kantonesiske dialekter

- Kantondialekt (den egentlige kantonesisk), Guangfu (廣府話) eller Yuehai (粵海話), som omfatter variantene talt i Guangzhou og de nærliggende områder Zhongshan, Wuzhou og Foshan, og dessuten Hongkong og Macao;
- Siyi (四邑話 *Seiyap*), eksemplifisert av dialekten i Taishan (台山話), også kjent som taishanesisk, som var fremherskende i de amerikanske Chinatowns innen ca. 1970;
- Gao–Yang (高陽話), talt i Yangjiang;
- Wu–Hua (吳化話 *Ngfaa*), i det vestlige Guangdong;
- Gou–Lou (勾漏話 *Ngaulau*), talt i det vestlige Guangdong og det østlige Guangxi, med en variant i dialekten i Yulin;
- Yong–Xun (邕潯話 *Jungcam*), talt for det meste i Guangxi og i dens hovedstad Nanning;
- Qin–Lian (欽廉話 *Jamlim*), talt i det sørlige Guangxi, med en variant i dialekten i Beihai;
- Danzhou (儋州話), talt i Changjiang Li
- Haihua (海話), talt i Lianjiang
- Dongguan (東莞話), bare talt av innfødinger i Dongguan
- I deler av Vietnam som tilgrenser Kina taler folk en Yuexiaksent (粵西) kalt *tiéng Nùng* eller *tiéng Hải Phòng* på vietnamesisk.

Skjematisk

Kantonesisk har historisk blitt skrevet med tradisjonelle kinesiske skrifttegn, men på 1900-tallet oppstod et informelt kantonesisk skriftsystem som framfor alt benyttes i Hongkong. Det finnes nå tidsskrifter og aviser med kantonesisk snarere enn standardkinesisk skrift. Forskjellene er svært få og små.

I den kantonesiske skrift forekommer en del kinesiske tegn som ikke finnes i skreven standardkinesisk. Det kinesiske «是» er erstattet med «係», «不» med «唔» og «的» med «嘅». Noen nyskapte unike tegn forekommer, blant dem «𨳊» (𨳊) for heis. Hongkongesiske HKSCS (*Hong Kong Supplementary Character Set*) er et forsøk på å standardisere disse tegn.

Jyutping er et romaniseringssystem for standardkantonesisk som er blitt utviklet i Hongkong.

Referanser

- [^] Yue Dialects Classification (<http://language.glossika.com/yue-dialects-classification/>) Arkivert (<https://web.archive.org/web/20120803184702/http://language.glossika.com/yue-dialects-classification/>) 3. august 2012 hos Wayback Machine. i Glossika

Eksterne lenker

- Cantonese (<https://web.archive.org/web/20110605045435/http://www.lmp.ucla.edu/Profile.aspx?LangID=73&menu=004>) - UCLA Language Materials Project, University of California Los Angeles (UCLA).

Hentet fra «<https://no.wikipedia.org/w/index.php?title=Kantonesisk&oldid=20297473>»

Denne siden ble sist redigert 20. mar. 2020 kl. 17:07.

Innholdet er tilgjengelig under Creative Commons-lisensen Navngivelse-Del på samme vilkår, men ytterligere betingelser kan gjelde. Se bruksvilkårene for detaljer.